

Contalles d'una caminada pel llogarret de Brics (Olius) (III)

Benvolguda gent de Llobera i rodalies, tal com vaig dir-vos al darrer exemplar de EL JOU (núm. 66), avui seguiré parlant-vos de Brics. Un dels vostres llogarrets veïns, en el qual hi ha la formosa **font de canaleta "Font d'Aigües Vives"**, que parteix els termes de Corderoure i Rotés.

De fet, d'antiga ho deu ser, i molt. Ja que, segons conten Josep Boix, Jordi Torner i Rosa M. Vila al llibre "L'Aigua del Solsonès", **mossèn Domènec Costa i Bofarull** (1749-1806) -que a la nostra comarca **fou rector de Vallferosa i Castellvell**- al llibre "Memorias de la Ciudad de Solsona y su Iglesia" situà **el topònim d'Aigües Vives al segle XI, l'any 1075**. Així mateix, els esmentats autors hi segueixen dient: "Avui, la font que porta el nom de la casa, ens recorda, amb la seva constància, la pervivència de molts

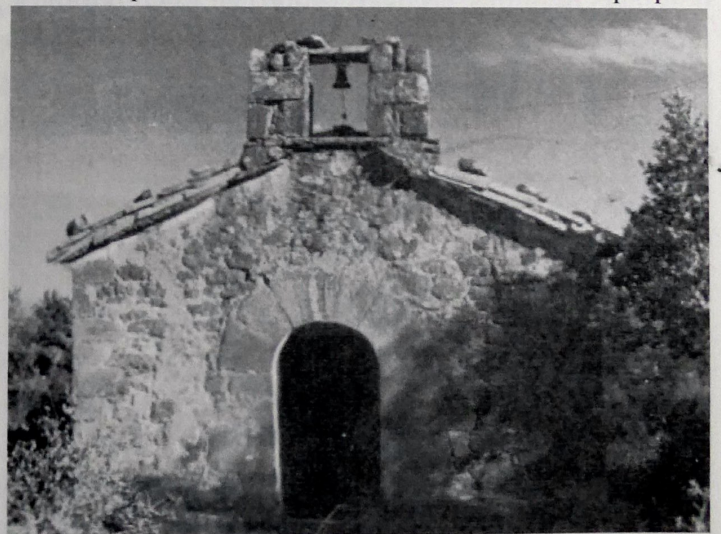

Aigües Vives (Brics), balma i toll. En aquesta balma hi ha la font de canaleta.

topònims de la nostra comarca al llarg dels segles".

Per a mi, l'arrecerat indret d'**Aigües Vives** -on l'aigua que brolla de la font juga amb la vegetació i les roques d'una formosa **balma**- sempre fa goig de mirar. I, en fer-ho, em transporta a la infantesa puix talment em sembla extret d'un conte de fades, especialment quan en època de pluges s'hi pot contemplar la bonica cascada d'aigua que llisca rabent del damunt de la roca fins al toll que ajuda a formar al terra que l'acull. Toll que antany, a l'estiu, s'omplia de jocs i rialles de la mainada d'algunes cases veïnes que s'hi banyava.

Bé, i d'un bell i arrecerat raconet de Brics, ens arribarem a un altre que és obert a tots els vents, a tocar de camps de conreu -a ponent de la riera de Solsona- i molt a prop de

Església de St. Julià de Viladebages (Brics) quan encara hi havia campana (foto any 1973, extreta del llibre "Inventari d'Esglésies-J.M. Gavín-").

l'antiga masia Viladebages d'aquest petit llogarret.

I ens hi arribarem perquè allí hi ha l'**esglésiola de Sant Julià de Viladebages**, al present en mal estat de conservació, però que guarda encara l'encís de les antigues capelles rurals de la nostra terra petita però gran en història i bella en paratges. Per tant, puc ben dir que fou un goig arribar-nos-hi i gaudir-hi de tot plegat.

Encara que aquesta esglésiola isolada, a l'extrem meridional del municipi d'Olius, em desvetllà el desig de conèixer la seva història, això no m'ha estat pas possible, ja que he pogut constatar que al present no se'n guarda gairebé cap cosa.

Església de St. Julià de Viladebages (Brics), al present.

Amb tot, però, a continuació transcriuré fragments de les dades que n'he trobat publicades a l'enciclopèdia Catalunya Romànica. Som-hi!:

“Consta d'una nau, de planta quadrada, coberta amb volta apuntada, la qual respon a una reforma. És probable que originàriament fos coberta amb embigat. La nau és capçada amb un absis trapezoïdal, cobert amb el mateix tipus de volta. Les voltes primitives foren substituïdes per les ja esmentades, que recolzen damunt regruiximents interiors dels murs primitius, els quals també han sofert reformes, principalment a les cantonades(...) Al frontis s'obre un

Interior de l'església de St. Julià de Viladebages (Brics).

porta d'arc adovellat de mig punt. La dovella-clau té incisa una creu llatina. Just al darrera de l'absis hi ha una finestra, d'una esqueixada i d'arc de mig punt, treballat en la cara inferior d'un paral·lelepípede. Del campanar d'espadanya només resta la primera filada dels muntants.

X. Sitges considera aquesta **església pre-romànica**, sense aventurar-ne una datació, estimant que fou regruixida interiorment, en ésser-hi construïda la volta. D'altra banda X. Barral accepta aquesta possibilitat, sense excloure, però, que es tracti d'un **edifici amb planta de tradició pre-romànica, però ja romànic**, o, fins i tot, que sigui posterior(...)”.

Dit tot això, afegiré que en els **goigs de Sant Julià** -de la col·lecció: Gogistes Solsonins, editats l'any 2000-, consta que la lletra és “basada en els de Sant Julià de la seva ermita de Viladebages (Brics)”, per la qual cosa tot seguit en transcrit els versos següents:

**“Del destí etern al passar/per aquesta vida aguda;
pel camí deu-nos ajuda/glorios Sant Julià.**

**(...)Hi trobem la vostra ermita/ en les valls i en els
tossals;**

vostra imatge beneïda/apaivaga tot trasbals(...).”

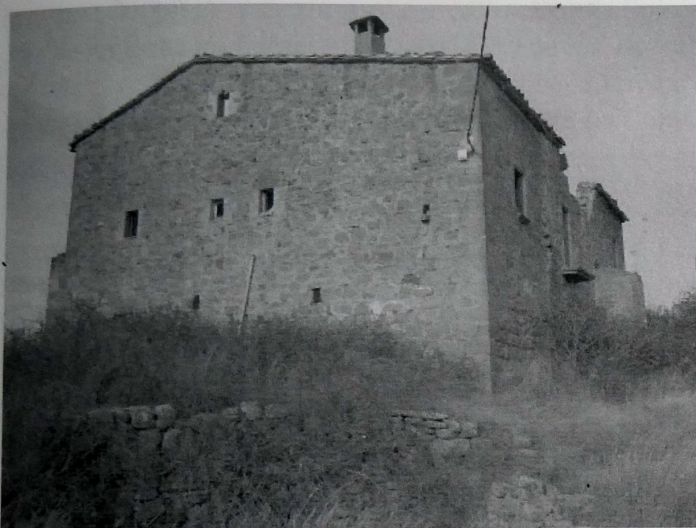
Així mateix, de St. Julià, mossèn Enric Bartrina, al dors d'aquests goigs, entre altres coses diu:

“La vida d'aquest Sant es perd en la llunyania dels temps. Sabem que era un asceta de vida austera, dedicat a la pregària i a la soledat del desert. Allò que el fa més popular és la **llegenda que presenta a sant Julià com a caçador** (...) i que explica com un cérvol el visitava en la seva cova del desert i narra les peripècies de la seva cacera de l'ós. Això va fer que **els caçadors l'escollissin per patró** i que fos un dels sants més populars del calendari cristià (...) **A Solsona, la cacera de sant Julià s'escenificava en els Jocs del Corpus** que eren uns “auto sacramentals” que expressaven el fervor religiós del poble. Sortint en processó, a la plaça de l'església, es representaven escenes de la vida dels sants, com sant Jordi i el drac, la capa de sant Martí i el pobre, David i el gegant Goliat i sant Julià i l'ós. El llibre de comptes municipals de l'any 1441 registra despeses ocasionades per l'escena dels óssos:”per a l'ós de sant Julià i lo companyó es paguen 6 sous i 6 diners”. Passa el temps i, l'any 1727, en inaugurar-se l'actual capella del Claustre, s'afegeixen en la compassaria de la processó dos óssos que recorden la llegenda de sant Julià i l'ós, que s'havia guardat en la memòria dels solsonins (...)”.

Em sembla que no m'erro en pensar que gairebé tothom qui visita l'esglésiola de St. Julià, visita, també, l'enlairada i propera gran masia **Viladebages**. Nosaltres, és clar, tampoc no deixarem pas de fer-ho, i en contemplarem les

centenàries parets que encara resten dempeus i permeten imaginar-ne la tradicional i bella estructura original, de la qual vaig lamentar, però, el seu actual estat agònic que tot i així m'esperonà a cercar dades de la seva antigor, les quals vaig tenir la sort de trobar al llibre "Olius un poble del Solsonès" escrit per Mn. Antoni Bach, i de les quals tot seguit us faig cinc cèntims:

"**Viladebages (XVI)**; citada també Vila de baix; capella de Sant Julià.B". (...) Vers la segona meitat de la setzena centúria la situació econòmica de Viladebages anava decaient i l'amo es venia terres; en Pere Corderoure li comprà 50 jornals de terra o bosc que comprenia des del forn dels Horts fins al terme del Pla, i en total per 23 lliures, o el valor de 12 quarteres de blat. Vers el **1586** comprovem que la **mestressa de la Masia era Anna Mas, viuda de l'honorable Mag. Algutzi del Regne, ciutadà de Barcelona**, aquesta senyora féu procurador seu per a la seva casa a Antoni Joan Rebollosa (...)."

Casa Viladebages (Brics).

També em plau recordar ara i aquí que en aquesta casa de pagès visqué un temps **el poeta solsoní Ramon Valls i Pujol**, puix era de la seva família i durant anys hi gaudí de debò en les trobades anuals que s'hi celebraren entorn d'una taula rodona que hi havia en un bell paratge arbrat de la masia. Trobada anyal -nascuda a principis dels anys quaranta- que organitzava l'entitat solsonina "**La Taula Rodona**", i de la qual en Ramon Valls era un dels fundadors. Estava formada per una colla d'amics que un dia a l'any compartien bona estona menjant i després d'una llarga i molt animada sobretaula, durant la qual el poeta no es descuidava de llegir la poesia que componia per aquesta joiosa ocasió i, algunes vegades, abans de començar el dinar feia una bona tocada d'acordió, ja que havia estat a **Viladebages** on l'havia après a tocar.

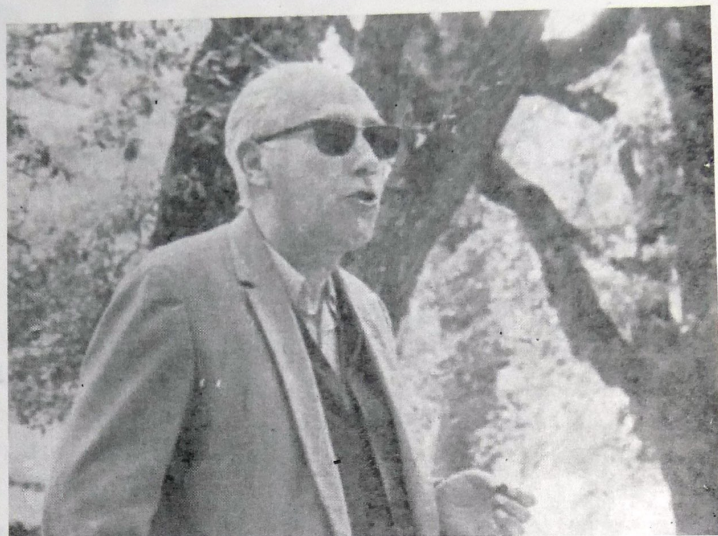
En Ramon Valls i Pujol fou també l'autor de la lletra de l'"**Himne de la Taula Rodona**", al qual posà música el compositor i músic solsoní Joan Roure i Jané, i del qual transcriu els versos següents:

"**Au, companys, au, solsonins/l'aplec avui ens crida amb un dolç flaire de pins/que arriba ànima endins: és vida!**

(...) **Quin goig dóna aquí el cantar/amb bon vi i bona teca.**

Bon humor no hi pot faltar,/tot riu, tot és cridar.

Eureka!"

En Ramon Valls i Pujol, poeta (foto extreta de la portada del llibre "Poesies-R. Valls Pujol").

Però el mes de juny de 1981, l'abraçada de la mort es féu present en Ramon Valls i Pujol per endur-se'l al més enllà. I ho féu a Solsona, la ciutat que l'havia vist néixer l'any 1911 a l'antic edifici dels escolapis.

En Ramon Gualdo Montanyà, amic personal del poeta i antic membre de "La Taula Rodona", quant a la faceta humana d'en **Ramon Valls** -el mes de setembre de 1981- escrigué: "**Junt amb la seva bondat, es trobava en la seva persona, un temperament optimista; sovint alegre; fins i tot amb guspires de bon humor.** Home de conversa. Xerraire, i, a la vegada, atent. D'aquesta important faceta humana d'En Valls, només cal citar -com exemple-, un dels llocs on ell ha viscut: enmig **dels vellets de l'Hospital**. Allà, els organitzava gresca de quan en quan. Els feia cantar, tocava l'acordió, recitava... Caramelles per Pasqua; cants per Nadal, etc. (...)"

També, quant al **Ramon Valls poeta**, en Ramon Gualdo comentà: "**Era poeta, aplicant tota la profunditat d'aquest mot. Poeta inspirat; amb sensibilitat. D'estil planer i entenedor.** La seva poesia conté expressió i, sovint, dolls de tendresa. Era observador. **A pesar de ser invident**, amb una facultat especial, **copsava tot el seu entorn i s'hi aprofundia.** I us ho presentava en uns versos plens de vida(...)"

Als fragments de l'escrit d'en Ramon Gualdo que acabo

de transcriure, hi afegiré que en Ramon Valls deixà escrites una bona tirallonga de formoses paraules poètiques, essent les de "La Sardana de Solsona" les més sentides i sovint recordades per a molts solsonins. Però a mi també m'arriben ànima endins les que dedicà a la Mare de Déu del Claustre en el poema "Miracle d'Amor", amb uns versos del qual posaré punt i final a les contalles d'avui. Però al proper JOU, si Déu vol, comentaré més coses de Brics. Fins llavors, doncs, benvolguts lectors i lectores de la revista. Que us vaig bé. Adéu-siau!!!.

"Avui, vinc cec, amor. Mes, nos us havia
quan era escolanet bé prou mirat?

Quins temps aquells que en vostra escolania
cantava com un tendre enamorat!

Llavors, tot era esguards i cants de glòria.

Jo, gràcies a llavors us vinc veient:

Us porto tan impresa a la memòria
que mai us borrarà, l'encegament.

(...) Oidà si us veig! Us veig i us visc encara
amb tota aquella ardència i plenitud
de quan venia amb la mirada clara
i el cor trullent de cants de joventut".

Montserrat (primavera de 2010).

Portada del programa del XXII aplec de la Taula Rodona celebrat al bosc de Viladebages (Brics) l'any 1963.

Contalles d'una caminada pel llogaret de Brics (Olius) (III)

Benvolguda gent de Llobera i rodalies, tal com vaig dirvos al darrer exemplar de EL JOU (núm. 66), avui seguiré parlant-vos de Brics. Un dels vostres llogarrets veïns, en el qual hi ha la formosa **font de canaleta "Font d'Aigües Vives"**, que parteix els termes de Corderoure i Rotés.

De fet, d'antiga ho deu ser, i molt. Ja que, segons conten Josep Boix, Jordi Torner i Rosa M. Vila al llibre "L'Aigua del Solsonès", **mossèn Domènec Costa i Bofarull** (1749-1806) -que a la nostra comarca fou rector de Vallferosa i Castellvell- al llibre "Memorias de la Ciudad de Solsona y su Iglesia" situà **el topònim d'Aigües Vives al segle XI, Pany 1075**. Així mateix, els esmentats autors hi segueixen dient: "Avui, la font que porta el nom de la casa, ens recorda, amb fa seva constància, la pervivència de molts topònims de la nostra comarca al llarg dels segles".

Per a mi, l'arrecherat indret d'Aigües Vives -on l'aigua que brolla de la font juga amb la vegetació i les roques d'una formosa balma- sempre fa goig de mirar. I, en fer-ho, em transporta a la infantesa puix talment em sembla extret d'un conte de fades, especialment quan en època de pluges s'hi pot contemplar la bonica cascada d'aigua que llisca rabent del damunt de la roca fins al toll que ajuda a formar al terra que l'acull. Toll que antany, a l'estiu, s'omplia de jocs i rialles de la mainada d'algunes cases veïnes que s'hi banyava.

Bé, i d'un bell i arrecherat raconet de Brics, ens arribarem a un altre que és obert a tots els vents, a tocar de camps de conreu -a ponent de la riera de Solsona- i molt a prop de l'antiga masia Viladebages d'aquest petit llogaret.

I ens hi arribarem perquè allí hi ha **l'esglésiola de Sant Julià de Viladebages**, al present en mal estat de conservació, però que guarda encara l'encís de les antigues capelles rurals de la nostra terra petita però gran en història i bella en paratges. Per tant, puc ben dir que fou un goig arribar-nos-hi i gaudir-hi de tot plegat.

Encara que aquesta esglésiola isolada, a l'extrem meridional del municipi d'Olius, em desvetllà el desig de conèixer la seva història, això no m'ha estat pas possible, ja que he pogut constatar que al present no se'n guarda gairebé cap cosa.

Amb tot, però, a continuació transcriuré fragments de les dades que n'he trobat publicades a l'enciclopèdia Catalunya Romànica. Som-hi!

Consta d'una nau, de planta quadrada, coberta amb volta apuntada, la qual respon a una reforma. És probable que originàriament fos coberta amb embigat. La nau és capçada amb un absis trapezoidal, cobert amb el mateix tipus de volta. Les voltes primitives foren substituïdes per les ja esmentades, que recolzen damunt regruiximents interiors dels murs primitius, els quals també han sofert reformes, principalment a les cantonades (...) Al frontis s'obre una porta d'arc adovellat de mig

punt. La dovella-clau té incisa una creu llatina. Just al darrera de l'absis hi ha una finestra d'una esqueixada i d'arc de mig punt, treballat en la cara inferior d'un paralelepípede. Del campanar d'espadanya només resta la primera filada dels muntants.

X. Sitges considera aquesta **església pre-romànica**, sense aventurar-ne una datació, estimant que fou regruixida interiorment, en ésser-hi construïda la volta. D'altra banda X. Barral accepta aquesta possibilitat, sense excloure, però, que es tracti d'un **edifici amb planta de tradició pre-romànica, però ja romànic**, o, fins i tot, que sigui posterior (...).”

Dit tot això, afegiré que en els **goigs de Sant Julia** -de la col·lecció: Gogistes Solsonins, editats l'any 2000-, consta que la lletra és "basada en els de Sant Julià de **la seva ermita de Viladebages (Brichs)**", per la qual cosa tot seguit en transcrit els versos següents:

**“Del destí etern al passar/per aquesta vida aguda;
pel camí deu-nos ajuda/gloriós Sant Julià.
(...) Hi trobem la vostra ermita/ en les valls i en els
tossals;
vostra imatge beneïda/apaivaga t o t trasbals(...)?.**

Així mateix, de St. Julià, mossèn Enric Bartrina, al dors d'aquests goigs, entre altres coses diu:

“La vida d'aquest Sant es perd en la llunyania dels temps. Sabem que era un asceta de vida austera, dedicat a la pregària i a la soledat del desert. Allò que el fa més popular és la **llegenda que presenta a sant Julià com a caçador** (...) i que explica com un cérvol el visitava en la seva cova del desert i narra les peripècies de la seva cacera de l'ós. Això va fer que **els caçadors l'escollissin per patró** i que fos un dels sants més populars del calendari cristià (...) **A Solsona, la cacera de sant Julià s'escenificava en els Jocs del Corpus** que eren uns “auto sacramentals” que expressaven el fervor religiós del poble. Sortint en processó, a la plaça de l'església, es representaven escenes de la vida dels sants, com sant Jordi i el drac, la capa de sant Martí i el pobre, David i el gegant Goliat i sant Julià i l'ós. El llibre de comptes municipals de l'any 1441 registra despeses ocasionades per l'escena dels óssos: "per a l'ós de sant Julià i lo companyó es pagaren 6 sous i 6 diners". Passa el temps i l'any 1727, en inaugurar-se l'actual capella del Claustre s'afegeixen en la compassaria de la processó dos óssos que recorden la llegenda de sant Julia i l'ós, que s'havia guardat en la memòria dels solsonins (...).”

Em sembla que no m'erro en pensar que gairebé tothom qui visita l'esglésiola de St. Julià, visita, també, l'enlairada i propera gran masia **Viladebages**. Nosaltres, és clar, tampoc no deixarem de fer-ho, i en contemplarem les centenàries parets que encara resten dempeus i permeten imaginar-ne la tradicional i bella estructura original, de la qual vaig lamentar, però, el seu actual estat agònic que tot i així

m'esperona a cercar dades de la seva antigor, les quals vaig tenir la sort de trobar al llibre "Olius un poble del Solsonès" escrit per Mn. Antoni Bach, i de les quals tot seguit us faig cinc cèntims:

“Viladebages (XVI); citada també Vila de baix; capella de Sant Julià. B". (...) Vers la segona meitat de la setzena centúria la situació econòmica de Viladebages anava decaient i l'amo es venia terres, en Pere Corderoure li compra 50 jornals de terra o bosc que comprenia des del forn dels Horts fins al terme del Pla, i en total per 23 lliures, o el valor de 12 quarteres de blat. Vers el **1586** comprovem que la **mestressa de la Masia era Anna Mas, viuda de l'honorable Mag. Algutzi del Regne, ciutadà de Barcelona**, aquesta senyora féu procurador seu per a la seva casa a Antoni Joan Rebollosa (...).”

També em plau recordar ara i aquí que en aquesta casa de pagès visqué un temps **el poeta solsoní Ramon Valls i Pujol**, puix era de la seva família i durant anys hi gaudí de debò en les trobades anuals que s'hi celebraren entorn d'una taula rodona que hi havia en un bell paratge arbrat de la masia. Trobada anyal -nascuda a principis dels anys Quaranta- que organitzava l'entitat solsonina **“La Taula Rodona”**, i de la qual en Ramon Valls era un dels fundadors. Estava formada per una colla d'amics que un dia a l'any compartien bona estona menjant i després d'una llarga i molt animada sobretaula, durant la qual el poeta no es descuidava de llegir la poesia que componia per aquesta joiosa ocasió i, algunes vegades, abans de començar el dinar feia una bona tocada d'acordió, ja que havia estat a **Viladebages** on l'havia après a tocar.

En Ramon Valls i Pujol fou també l'autor de la lletra de **l'“Himne de la Taula Rodona”**, al qual posà música el compositor i músic solsoní Joan Roure i Jané, i del qual transcriu els versos següents:

“Au, companys, au, solsonins/l'aplec avui ens crida

amb un dolç flaïre de pins/que arriba ànima endins:

és vida!

(...) Quin goig dóna aquí el cantar/amb bon vi i bona

teca.

Bon humor no hi pot faltar, / tot riu, tot és cridar.

Eureka!”.

Però el mes de juny de 1981, l'abraçada de la mort es féu present en Ramon Valls i Pujol per endur-se'l al més enllà. I ho féu a Solsona, la ciutat que l'havia vist néixer l'any 1911 a l'antic edifici dels escolapis.

En Ramon Gualdo Montanyà, amic personal del poeta i antic membre de “La Taula Rodona”, quant a la faceta humana d'en **Ramon Valls** -el mes de setembre de 1981- escrigué: **"Junt amb la seva bondat, es trobava en la seva persona, un temperament optimista: sovint alegre, fins i tot amb guspïres de bon humor.**

Home de conversa. Xerraire, i, a la vegada, atent. D'aquesta important faceta humana d'En Valls, només cal citar -com exemple-, un dels llocs on ell ha viscut: enmig **dels vellets de l'Hospital**. Allà, els organitzava gresca de quan en quan. Els feia cantar, tocava l'acordió, recitava... Caramelles per Pasqua; cants per Nadal, etc. (...)"

També, quant al **Ramon Valls poeta**, en Ramon Gualdo comentà: "**Era poeta, aplicant tota la profunditat d'aquest mot. Poeta inspirat: amb sensibilitat. D'estil planer i entenedor**. La seva poesia conté expressió i, sovint, dolls de tendresa. Era observador. **A pesar de ser invident**, amb una facultat especial, **copsava tot el seu entorn i s'hi aprofundia**. I us ho presentava en uns versos plens de vida (...)"

Als fragment de l'escrit d'en Ramon Gualdo que acabo de transcriure, hi afegiré que en Ramon Valls deixà escrites una bona tirallonga de formoses paraules poètiques, essent les de "**La Sardana de Solsona**" les més sentides i sovint recordades per a molts solsonins. Però a mi també m'arriben ànima endins les que **dedicà a la Mare de Déu del Claustre en el poema "Miracle d'Amor"**, amb uns versos del qual posaré punt i final a les contalles d'avui. Però al proper JOU, si Déu vol, comentaré més coses de Brics. Fins llavors, doncs, benvolguts lectors i lectores de la revista. Que us vagi bé. Adéu-siau!!!.

“Avui, vinc cec, amor. Mes, nos us havia

quan era escolanet bé prou mirat

Quins temps aquells que en vostra escolania

cantava com un tendre enamorat!

Llavors, tot era esguards i cants de glòria.

Jo, gràcies a llavors us vinc veient:

Us porto tan impresa a la memòria

que mai us borrarà, l'encegament.

(...) Oidà si us veig! Us veig i us visc encara

amb tota aquella ardència i plenitud

de quan venia amb la mirada clara

i el cor trullent de cants de joventut".

Montserrat (primavera de 2010)